

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

РОЛЬ УРОКІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У КИТАЇ

THE ROLE OF MUSIC LESSONS IN THE PROCESS OF SOCIAL EDUCATION OF CHILDREN IN CHINA

Музична підготовка є невід'ємною складовою загальної середньої освіти і має власне унікальне значення. Музичний досвід і практика дітей і підлітків здійснюють вплив на розвиток їхньої культурної самобутності і культурної поведінки. Завдяки навчанню музики діти можуть отримати засоби самовираження і саморегуляції, можливість брати участь у суспільному музичному житті. Мета статті – визначення ролі уроків музики у процесі соціального виховання школярів у закладах загальної середньої освіти Китаю. Кожна людина має право насолоджуватися музикою, і кожен може займатися музикою – це мета соціального музичного виховання. Сьогодні об'єктами соціального музичного виховання в Китайській народній республіці є діти та підлітки. Соціальне музичне виховання носить самостійний характер і орієнтовано, переважно, на соціалізацію дітей, а не на розвиток їхніх талантів. Соціальне музичне виховання повинно урахувувати захоплення дітей, їхні потреби в музиці, змінювати єдині стандарти та єдині форми музичної освіти. Музика відбиває співіснування універсальності та індивідуальності. Процес музичної освіти у школах КНР – це процес, у якому учні отримують знання з музики, знайомляться з музичними творами, опановують спів і виконавські навички. Навчання музиці – це процес, за допомогою якого вчителі підводять учнів до розуміння світу мистецтва. Органічне поєднання різних освітніх цілей, об'єктів, змісту освіти, умов навчання і багатьох інших факторів складає процес соціального музичного виховання в закладах загальної середньої освіти Китаю. Соціальні функції уроків музики у школах КНР: формування в учнів естетичного сприйняття світу, реалізація процесів виховання і соціалізації, розвиток емоційної естетики, формування музичного досвіду, ціннісних орієнтирів, наповнення відчуттям краси, створення гарної атмосфери та контексту для навчання музиці.

Ключові слова: урок музики, соціальне виховання, заклади загальної середньої освіти, музична підготовка, Китай.

Musical training is an integral part of general secondary education and has its own unique meaning. Musical experience and practice of children and adolescents influence the development of their cultural identity and cultural behavior. Thanks to learning music, children can get the means of self-expression and self-regulation, the opportunity to participate in social musical life. The purpose of the article is to determine the role of music lessons in the process of social education of schoolchildren in general secondary education institutions in China. Everyone has the right to enjoy music, and everyone can practice music - this is the goal of social music education. Today, the objects of social musical education in the People's Republic of China are children and adolescents. Social musical education has an independent character and is mainly focused on the socialization of children and not on the development of their talents. Social musical education should take into account the passion of children, their needs in music, change uniform standards and uniform forms of musical education. Music reflects the coexistence of universality and individuality. The process of music education in the schools of the People's Republic of China is a process in which students acquire knowledge of music, become familiar with musical works, and master singing and performance skills. Music education is a process by which teachers bring students to an understanding of the world of art. An organic combination of various educational goals, objects, educational content, learning conditions and many other factors constitutes the process of social musical education in general secondary education institutions in China. Social functions of music lessons in schools of the People's Republic of China: formation of students' aesthetic perception of the world, implementation of education and socialization processes, development of emotional aesthetics, formation of musical experience, value orientations, filling with a sense of beauty, creation of a good atmosphere and context for learning music.

Key words: music lesson, social education, institutions of general secondary education, musical training, China.

УДК 37.015.31:316.42](510)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.1.1>

Боярська-Хоменко А.В.,
докт. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри освітології
та інноваційної педагогіки
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Ван Юйхун,
аспірант кафедри освітології
та інноваційної педагогіки
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Музична підготовка залишається невід'ємною частиною загальної середньої освіти і повинна мати власне унікальне значення. По-перше, для країни, нації та суспільства музична освіта є важливим способом досягнення культурної самобутності, адже емоції, які відчувають діти під час прослуховування музичних творів є надзвичайно важливими. Музичний

досвід і практика дітей і підлітків мають якісний вплив на розвиток їхньої культурної самобутності і культурної поведінки. Більше того, відсутність такого впливу в дитинстві не можливо компенсувати у дорослому віці. По-друге, для загальної середньої освіти завдання музичної підготовки полягає в тому, щоб збалансувати відносини між цінностями та інтелектом, чутливістю і розумом. Разом з тим, зважаючи на компетентнісний підхід в освіті, формування життєво важливих навичок,

внутрішній баланс між духовною, культурною, інтелектуальною освітою потребує встановлення чіткого балансу через цілеспрямовану і змістовну музичну підготовку учнів шкіл. Зазначимо, що для людей музична освіта є одним із основних каналів, через які вони вступають у контакт із музикою, розуміють її. Завдяки навчанню музики діти можуть отримати засоби самовираження і саморегуляції, можливість брати участь у суспільному музичному житті.

Китай як одна з найдавніших цивілізацій світу, відіграє величезну роль у сучасних регіональних і глобальних процесах. Виховна система створеної розгалуженої мережі освітніх закладів має сформовані традиції, вироблені з урахуванням позитивного досвіду соціального виховання особистості інших країн. Учителі музики в закладі освіти в КНР, зважаючи на визнану роль музики в духовному розвитку особистості, збереженні культурної ідентифікації і самобутності представників підростаючого покоління країни; урахуовуючи соціалізуючу роль музики в цілому і спеціально організованої систематичної музично-виконавської діяльності школярів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання соціального виховання дітей і молоді є актуальними у сучасній педагогічній думці. Так, М. Соляник розглядала проблему соціального виховання особистості у сучасних умовах. Зокрема авторка назвала основні цілі соціального виховання, серед яких формування громадянина, підготовка до соціальної взаємодії у суспільстві, формування гармонійно розвиненої особистості та інші [2]. Питання соціального виховання є предметом досліджень і у педагогічній думці Китаю. Зокрема, Ма Сяохун і Ван Цзюань здійснили комплексний науково-педагогічний пошук щодо проблеми соціального виховання дітей дошкільного віку [10]. Чжан Цзінвень досліджував реалізацію соціального виховання у дитячих садочках КНР [6]. Чжан Ілей розробив навчальну модель формування соціальних навичок у дітей [5]. Сонг Джінгюнь запропонував рекомендації щодо проведення різних культурно-масових заходів, метою яких є соціальне виховання дітей [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим роль уроків музики у процесі соціального виховання дітей у Китаї потребують більш докладного висвітлення в українській науково-педагогічній літературі з огляду на потужні багатотомні освітні традиції Китаю.

Мета статті – визначення ролі уроків музики у процесі соціального виховання школярів у закладах загальної середньої освіти Китаю.

Виклад основного матеріалу. Кожна людина має право насолоджуватися музикою, і кожен може займатися музикою – це мета соціального

музичного виховання [9]. Соціальне музичне виховання носить самостійний характер і, порівняно з професійною музичною освітою, більше орієнтоване на соціалізацію дітей ніж на розвиток їхніх талантів. Соціальне музичне виховання для всіх людей повинно урахувувати різні захоплення та потреби суспільства в музиці, поступово змінювати єдині стандарти та єдині форми музичної освіти і методи оцінки музики. Музика у процесі соціального виховання дітей відбиває співіснування універсальності та індивідуальності.

Навчання протягом усього життя є основною тенденцією у розвитку сучасного суспільства. Роки навчання у школі завжди становлять лише невелику частину життя людини, а музика супроводжує людину все життя. Сьогодні об'єктами соціального музичного виховання в Китайській народній республіці є діти та підлітки. Для дорослих і людей похилого віку соціальне музичне виховання є наразі на етапі свого становлення. Одне з основних завдань соціального музичного виховання – дати можливість більшій кількості людей різного віку здобути відповідну соціальну музичну освіту. За наявності поетапних результатів отримання базових знань та основних навичок у шкільній музичній освіті [4].

Установлено, що у соціальному вихованні об'єкти пізнання учнів переважно відносяться до відповідних систематичних знань і ретельно підібраних музичних творів. Ці знання і музичні твори є основними, відібраними і вдосконаленими зі скарбниці людської музичної культури відповідно до потреб навчання. Навчальна програма з музики і вимоги до шкільної музичної освіти мають бути базовими та не повинні довільно розширюватись чи підвищуватись. Музична освіта у школах КНР, зазвичай, розглядається як предмет, тому існує систематична система знань та навичок [7].

Процес музичної освіти у школах КНР – це процес, у якому учні отримують знання з музики, знайомляться з музичними творами, опановують спів і виконавські навички. Це також процес, у якому відбувається естетичне виховання і гармонійний розвиток, що сприяє формуванню особистості дітей через шляхетні почуття у вигляді музично-естетичного виховання.

Разом з тим варто зазначити, що навчання музиці – це процес, за допомогою якого вчителі підводять учнів до розуміння світу мистецтва. Провідна роль вчителів поєднана з активним навчанням учнів, тому вивчення музики це двостороння освітня діяльність учнів та вчителів. Два аспекти викладання і навчання взаємопов'язані, впливають та взаємодіють в освітньому процесі. Тільки поєднання двох аспектів викладання і навчання можуть становити закінчений освітній процес [8].

Органічне поєднання різних освітніх цілей, об'єктів, змісту освіти, умов навчання і багатьох

інших факторів складає процес соціального музичного виховання. Процес соціального музичного виховання завжди повинен виконувати певні завдання, такі як розвиток музичних інтересів, передача музичних знань та навичок, а також розвиток різних здібностей.

Розглянемо деякі соціальні функції уроків музики у школах КНР. Формування в учнів естетичного сприйняття світу. Музика як навчальний предмет істотно відрізняється від інших предметів за своїм змістом, методами, засобами навчання, а саме: нівелювання ролі процесу передачі теоретичних знань в освітній діяльності та заміна його активною участю як вчителів, так і учнів. Взаємно привабливі заходи щодо емоційного обміну, дають змогу розглядати урок музики як один із шляхів реалізації процесів виховання і соціалізації. Музична краса – це особливий спосіб вираження емоцій. Як важливий спосіб естетичного виховання, базова музична освіта характеризується емоційною естетикою. Нерозривний зв'язок між любов'ю і красою визначає фундаментальний шлях базової музичної освіти: виховувати людей через емоційне сприйняття.

Зазначимо, що через вплив традиційної системи предметної освіти викладання музики схильне до явищ, що суперечать музичній естетиці. Наприклад, навчання читання, починаючи з партитури та нот, тренування ритму, починаючи зі значення часу, та слухове навчання з акцентом на інтервалі та акордах. Це раціональні і втомливі механічні вправи що неспроможні викликати в учнів естетичний досвід. Такий спосіб навчання неминуче набридає. Правильний підхід повинен полягати у тому, щоб розглядати навчання музиці як процес естетичного сприйняття і відкриття. Зміст навчання музиці є основою навчання музики та об'єктивною умовою для отримання учнями естетичних відчуттів і музичного досвіду. Тому надзвичайно важливо вибирати пісні та музику, які мають ціннісні орієнтири і можуть викликати естетичні почуття. Це є основою і передумовою усвідомлення естетики навчання музиці [4].

Як метод і засіб соціального виховання уроки музики відрізняється від уроків із загальноосвітніх предметів. Основними проявами є: починати з чутливості, керувати емоціями, наповнювати відчуттями краси, тобто дотримуватися принципу участі, принципу емоції і принципу задоволення. Що стосується естетичних характеристик середовища навчання музиці, її характеристики в основному відображаються у двох аспектах: один – це краса слухового середовища та візуального середовища, а інший – гармонія між ними. Це зовнішня умова для створення гарної атмосфери та контексту для навчання музиці [7].

Варто також наголосити на тому, система виховної роботи у школах КНР сьогодні продовжує

оптимізуватися і вдосконалюватися, а навчання стає більш систематичним. Освітня система загалом і навчання музиці зокрема сприяють культивуванню всебічної грамотності дітей і допомагають реалізувати ідеї і принципи соціального виховання. У процесі музичної освіти та викладання в КНР почали приділяти все більше уваги міжпредметності та інтеграції різних дисциплін, що сприяє всебічному розвитку дітей. Разом з тим такий підхід став важливою науково-дослідною сферою в рамках реалізації концепції якісної освіти. Музичне виховання в концепції культурної екології має відображати гармонійний зв'язок із тлом сучасної епохи, соціальним середовищем і культурним життям. Музичне виховання є важливою сферою досліджень у диверсифікованому викладанні в закладах загальної середньої освіти у Китаї, воно має велике значення для виховання художньої естетики дітей. У той же час воно заохочує дітей бути більш активними в процесах дорослішання і соціалізації [8].

Висновки. Таким чином соціальне музичне виховання носить самостійний характер і орієнтовано, переважно, на соціалізацію дітей, а не на розвиток їхніх талантів. Соціальне музичне виховання повинно урахувати захоплення дітей, їхні потреби в музиці, змінювати єдині стандарти та єдині форми музичної освіти. Музика у процесі соціального виховання дітей відбиває співіснування універсальності та індивідуальності. Процес музичної освіти у школах КНР – це процес, у якому учні отримують знання з музики, знайомляться з музичними творами, опановують спів і виконавські навички. Навчання музиці – це процес, за допомогою якого вчителі підводять учнів до розуміння світу мистецтва. Органічне поєднання різних освітніх цілей, об'єктів, змісту освіти, умов навчання і багатьох інших факторів складає процес соціального музичного виховання в закладах загальної середньої освіти Китаю. Соціальні функції уроків музики у школах КНР: формування в учнів естетичного сприйняття світу, реалізація процесів виховання і соціалізації, розвиток емоційної естетики, формування музичного досвіду, ціннісних орієнтирів, наповнення відчуттями краси, створення гарної атмосфери та контексту для навчання музиці.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Боярська-Хоменко А.В., Золотухіна С.Т., Штефан Л.А. Виховний потенціал кафедри освітології та інноваційної педагогіки. Теорія та методика навчання та виховання. Харків, 2021. 51. С. 34–43. DOI: 10.34142/23128046.2021.51.04
2. Соляник М.Г. Соціальне виховання особистості в сучасних умовах. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях*. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. С. 172–173.

3. 宋京芸. 关于开展学前儿童社会教育活动的实施建议. 现代交际, 2016. № 9. 页3–34.
4. 幼儿早期音乐启蒙性格教育_中国. URL: http://music.china.com.cn/2017-05/16/content_9483336.htm
5. 张怡雷. 能力导向的“学前儿童社会教育”课程模式重构. 晋中学院, 2016. № 8. 页80–82.
6. 张敬稳. 谈幼儿社会教育在幼儿园的开展. 学周刊, 2014. № 8. 页 23–24.
7. 曹理. 我国音乐教育学科发展回顾与前. 中国音乐教育, 2004. 页 10–12.
8. 王安国. 我国学校音乐教育改革与发展对策研究. 中央音乐学院学报, 2004. № 4. 页16–24.
9. 科学网-孔子对音乐的贡献. URL: <https://news.sciencenet.cn/sbhtmlnews/2007112017230193189.html?id=193189>
10. 马晓红, 王娟. 从复杂性视野看幼儿社会教育. 学前教育研究, 2010. № 1, 页54–56.